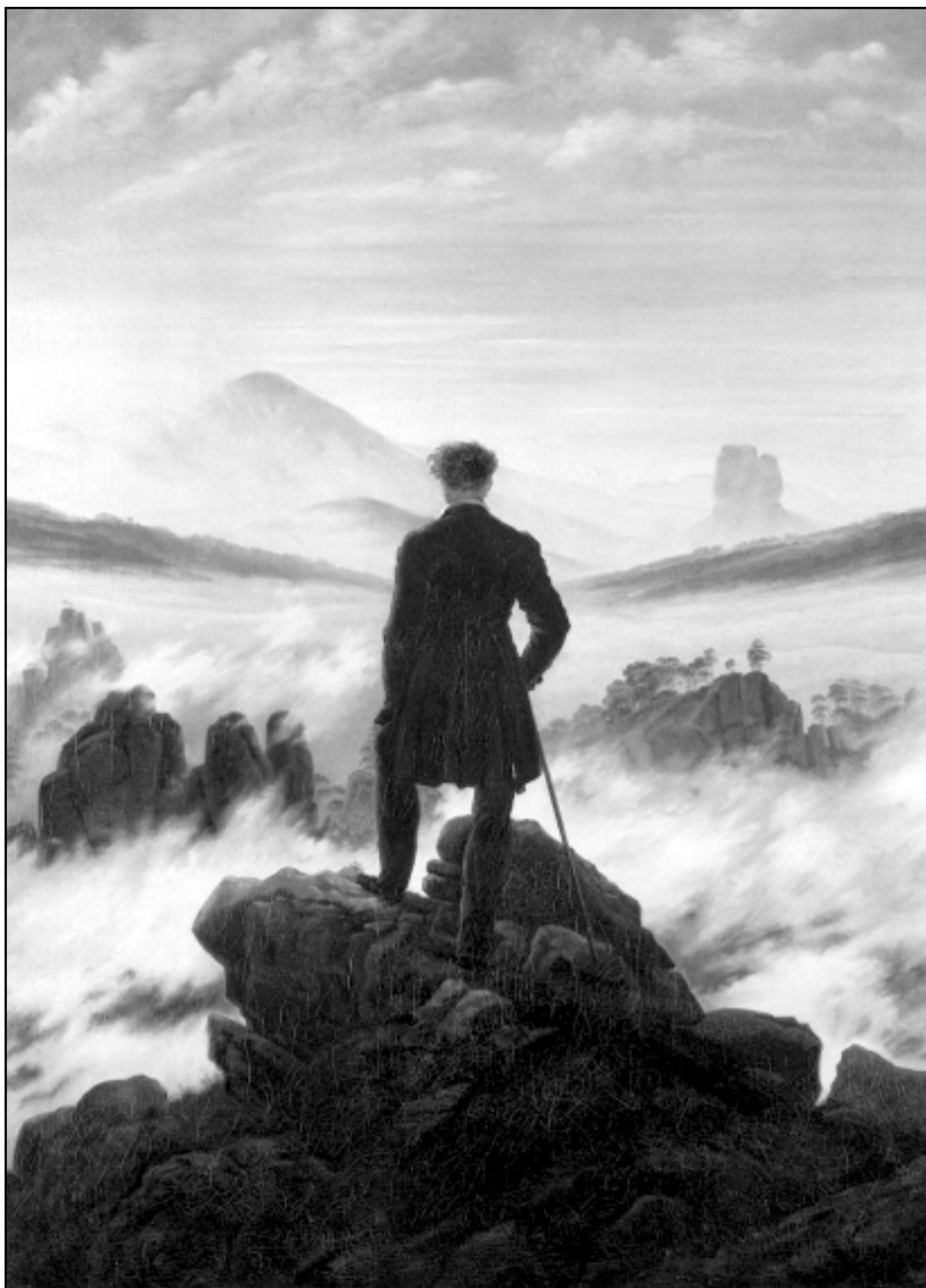

ОСИГУРАЊИКА

ГЛАС

ГОДИНА XXXX • БРОЈ 3 • БЕОГРАД, 15. ФЕБРУАР 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

Каспар Давид Фридрих (Луталица над морем магле)

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

ТЕМА БРОЈА

Епидемија мобинга
и у Србији

ШЕФ КАО ТЕРОРИСТА

• Стране 6 и 7

ИНИЦИЈАТИВА

Како побољшати
бригу о старима

ОЛАКШИЦЕ И ЗА ВОЛОНТЕРЕ

• Страна 8

Ко и како без партиципације

Влада Републике Србије усвојила је Правилник којим се осигураници и чланови њихових породица с минималним приходима ослобађају учешћа у трошковима лечења, под условом да за себе и своје укућане редовно уплаћују допринос за здравствено осигурање.

– Партиципације је ослобођен осигураник с приходом испод минималне зараде, која сада износи 11.600 динара, а ако живи са члановима породице у заједничком домаћинству, и он и чланови породице биће ослобођени партиципације само ако им укупан месечни приход по члану не прелази 75 одсто минималне зараде, односно 8.000 динара – објаснила је **Светлана Вукајловић**, директор Републичког завода за здравствено осигурање.

Ова олакшица важи за све осигуранике – запослене, пензионере, пољопривреднике, самосталне предузетнике ... Да би били ослобођени плаћања партиципације, неопходно је да својој филијали здравственог осигурања поднесу захтев на «Обрасцу УП-1», који могу да добију у матичној филијали. Уз образац треба приложити и следеће доказе: за зараду – потврду послодавца о исплаћеној заради, за пензију – копију документа о исплаћеној пензији, за уговорену накнаду – потврду исплатиоца о висини уговорене накнаде, за приход од пољопривреде и шумарства, за приход од самосталних делатности, од капитала и од непокретности – уверење пореске управе о висини прихода на који се плаћа порез.

За чланове породице који не остварују зараду, пензију нити уговорену накнаду, осим за децу која се школују, ваља поднети копију радне књижице и извод из матичне евиденције Фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Пошто Пореска управа провери тачност података из обрасца, осигуранику се издаје потврда о коришћењу здравствене заштите на терет средстава здравственог осигурања на «Обрасцу УП-2», која важи до краја године.

Уколико у међувремену, до добијања потврде о ослобађању, осигуранику или члановима његове породице буде наплаћена партиципација, они имају право на повраћај новца. Потребно је да само поднесу захтев матичној филијали Републичког завода за здравствено осигурање.

Трудницама пуна зарада

Српска влада усвојила је, на предлог Министарства рада и социјалне политике, Стратегију за подстицање рађања која би требало умногоме да олакша положај будућих мајки и стане на пут «белој куги» док још није прекасно.

Стратегијом су предвиђене многобројне олакшице за породиље, мајке и парове који се лече од стерилитета. Иако је проузроковала највећа спорења, усвојена је и одредба о исплати целовите зараде трудницама на породилском одсуству, што би требало да почне да се примењује почетком наредне године. Међу погодностима ново-старим родитељима, најбитније су, свакако, увећање родитељског додатка и његова једнократна исплата за друго, треће и четврто дете, двоструко већи родитељски додаток за треће и четврто дете него за друго, бесплатни уџбеници за основно и средње образовање трећем и четвртом детету...

Ускоро конкурс за нове «националне пензије»

Уметници који процењују да својим доприносом култури Србије завређују «националну пензију» могли би већ ових дана добити прилику да конкуришу за месечну «апанажу» од 50.000 динара. Наиме, Влада Србије усвојила је нову уредбу о додели посебног признања пензионисаним врхунским културним ствараоцима, по којој би конкурс за нове добитнике требало да буде расписан у року од 15 дана по њеном ступању на снагу (1. фебруара). Многа сталешка удружења, писци, музичари, вајари, сликари и други уметници који су били незадовољни исходом прошлогодишњег конкурса

добиће, тако, нову шансу за ово државно (новчано) признање.

Министар културе **Војислав Брајовић** је изјавио да је добро што имамо велики број истакнутих уметника, али да треба правити разлику између истакнутих и врхунских уметника, пошто конкурс није zamiшљен да буде социјална категорија, као и да се, и поред критика у јавности, Комисија за избор уметника неће мењати и наставиће са радом.

На прошлогодишњем конкурс, да подсетимо, изабрано је 258 заслужних уметника којима ће доживотно месечно бити исплаћивана новчана накнада од по 50.000 динара.

Нови минималац

Влада Србије утврдила је минималац за ово полугође: најнижа нето зарада (без пореза и доприноса) у периоду од јануара до јуна износи 70 динара по радном часу.

Стиже накнадна помоћ

Пензионерима с октобарским примањима испод 8.600 динара који су, због непотпуних података, у децембру остали без једнократне помоћи од 2.000 динара, ова свота требало би да стигне ових дана, уз други јануарски чек.

После приговора и провере у филијалама, утврђено је да још око 900 корисника, углавном због рада у иностранству за који нису остварили пензију (јер у супротном не би имали право на ову помоћ), има право на 2.000 динара и из буџета су обезбеђена средства да им се то и исплати.

Комби за нишке инвалиде

Хуманитарна организација «Уметност давања» набавила је специјални комби за превоз инвалида у Нишу. У возилу има места за осморо путника, који ће у њега улазити преко специјалне рампе. Вредност комбија је око 36 хиљада евра, а новац је обезбеђен продајом донаторских улазница за више приредби и културних дешавања у граду.

Ово возило моћи ће да користе чланови 14 инвалидских организација у Нишу. Два возача и бензин за возило финансираће градска општина Пантелеј. Комби ће саобраћати преко целог дана, али ће се вожња заказивати.

У Нишу специјално возило за превоз инвалида у колицима има и општина Палилула и оно ради у преподневној смени.

Конституисан управни одбор

Председник Мехо Махмутовић, Горан Лончар в. д. директора Републичког, а Славко Имрић директор Покрајинског фонда. – О повраћају имовине на наредној седници

Ђуро Перић, Мехо Махмутовић, Горан Лончар и Радоје Савићевић

Прошлог четвртка, јединствени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање добио је и Управни одбор који броји 21 члана. На конститутивној седници прихваћен је предлог Владе Републике Србије и за председника, у наредном четворогодишњем мандату, изабран др **Мехо Махмутовић**. Заменик председника је **Ђуро Перић**, председник београдске организације пензионера.

Чланови новоконституисаног Управног одбора усвојили су и нови Статут Републичког фонда за ПИО, као и пословник о свом раду.

Горан Лончар, директор бившег Фонда ПИО запослених, једногласно је именован за вршиоца дужности директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. На предлог Извршног већа АП Војводине, на чело Покрајинског фонда за пензијско и инвалидско

осигурање именован је **Славко Имрић**.

Славица Савић, члан Управног одбора испред Савеза самосталних синдиката Србије, предложила је да се за наредну седницу сачини информација о томе «како ствари засад стоје» са објектима који су изграђени пензионерским новцем, а који се, према ономе што се може сазнати из средстава јавног информисања, увелико налазе у процесу приватизације.

– За наредну седницу Управног одбора биће припремљена свеобухватна анализа из које ће бити могућно сагледати шта је све досад учињено кад је реч о повраћају имовине Фонда, а управо ће претходити времену предвиђеном за измену и допуно Закона о пензијском и инвалидском осигурању – најавио је Горан Лончар.

Мехо Махмутовић рођен је 1966. у Новом Пазару. Медицински факултет завршио је у Приштини, а педијатрију специјализирао у Београду, где је и магистрирао дечију кардиологију. Сада је начелник Дечјег одељења Здравственог центра у Новом Пазару. Ожењен је и има троје деце.

Славко Имрић рођен је 1959. у Суботици где је и завршио Економски факултет. Скоро три деценије провео је у Фонду за пензијско и инвалидско осигурање. До сада је обављао дужност директора Филијале ПИО Суботица. Ожењен је и има једно дете.

Чланови

У наредне четири године чланови Управног одбора РФ ПИО испред Савеза самосталних синдиката Србије биће Славица Савић, Зоран Маленовић и Милорад Мијатовић. Уједињене гранске синдикате «Независност» представљаће Славољуб Луковић и Зоран Стоиљковић. Маријан Зовић, Рато Нинковић, Жарко Милисављевић, Душан Брајовић, Стеван Аврамовић и Гордана Ђорић именовани су испред Уније послодаваца Србије.

Представници Владе Републике Србије јесу Мехо Махмутовић и Радоје Савићевић. Савез пензионера Србије као своје представнике делегирао је Ђуру Перића, Тимотија Николића, Драгослава Ђукановића, Милана Ненадића, Љубишу Самарцића и Слободана Ђурђевића. Михајло Ђорђевић је представник Удружења пензионера Србије «Независност».

Представник Удружења пољопривредника није именован.

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених

Директор РФ ПИО: **Горан Лончар**, главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, e-mail: scedic@pioz.org.yu, одговорни уредник Редакције за Војводину: **Ика Митровић** телефон: 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.org.yu, СЕКРЕТАРИЈАТ редакције, телефон: 2017-437, факс: 2017-418. Адреса: 11070 Београд, Булевар уметности бр. 10, адреса Редакције за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад. Штампана: Комазец д.о.о, Краља Петра I бб, Инђија. Рукописи и фотографије се не враћају

Посебних 121.276

Од свих децембарских чекова, 1.169.000 уручено је пензионерима који су у Фонду ПИО запослених пензију остварили по општим прописима. Принадљности за последњи лањски месец, међутим, исплаћене су и на име 24.557 пензионера који су их остварили по некадашњим посебним савезним, а 96.719 по посебним републичким прописима. Највише (70.475) је «републичких» учесника НОР-а после 9. 9. 1943. (с просеком од 14.792 динара) и њихових борачких колега (19.772) од пре 9. 9. 1943. који су пензију (просека 19.375 динара) остварила на основу савезних прописа.

Следе некадашњи радници Републичког МУП-а (22.247 с просеком од 27.385 динара), 2.729 бивших рудара примило је у просеку 16.186, а 1.890 «Носилаца Споменнице 1941. године» 31.803 динара.

Некадашњих 1.500 радника Савезног МУП-а примило је просечно 27.477, а 1.180 корисника негдашњих «административних пензија» – 21.401 динар.

Пензионисаних «бораца на одговорним дужностима» има још 814 (просек 21.593), а корисника «изузетних пензија» 383 (21.266), 215 је негдашњих радника савезног МИП-а (31.389), а пензију за децембар (просека 31.792 динара) примио је и 71 академик.

Највишу децембарску пензију од 75.794,50 динара (или и нешто изнад тога), међутим, примало је само тридесетак пензионера из категорије «посебних»: седморо «Носилаца Споменнице» и 24 бивша радника Републичког МУП-а.

Највише за Републику Српску

Децембарске пензије исплаћене су и овдашњим пензионерима који живе у окружењу. Највише, 4.710 пензија уплаћено је у Републику Српску, 4.430 у Хрватску, 3.153 пензионера добило је припадљност у Црној Гори, 3.091 у Македонији, а 2.920 је српску пензију примило у БиХ.

КО ЈЕ КО НА ПЕНЗИЈСКОМ ЧЕКУ

На врху Београд,
на дну Ђиљане

Око 1,5 милиона пензионера примило је, неко целу (из категорије самосталних делатности), него прву половину (запослени и пољопривредници) јануарске пензије увећане за 11,06 одсто. После овог ванредног усклађивања, због пада просечне пензије испод 60 одсто просечне зараде у 2007, најнижа старосна и инвалидска пензија (за кориснике из категорије запослених и самосталних делатности) у првом тромесечју износи 9.802,40, а за пољопривреднике 6.867,78 динара.

Највиша пензија за све кориснике које је важећи закон (на снази од 10. априла 2003. године) затекао у пензији, од јануарске исплате износи 59.238,88 динара. Горњи лимит за пензионисане по ступању на снагу новог Закона износи 84.177,20 динара. Нови износи пензија исплаћиваће се до априлских припадљности, које би требало да се редовно ускладе према кретању зарада и трошкова живота у претходних шест месеци.

У међувремену, може бити занимљиво да се «завири» у децембарске исплатне листе тадашњег Фонда ПИО запослених и види где је било најбоље бити – просечан пензионер. Највећа просечна пензија на децембарском чеку исплаћена је, као и увек, у Београду: 19.698 динара. Наравно, живот у велераду уједно је и најскупљи, па тешко да је и просечном београдском пензионеру живот био

најлагоднији. Слично би се могло рећи и за просечног новосадског пензионера, иако је његов децембарски просек био 18.526 динара. Да ли је куповна вредност просечног чека панчевачког (16.825) или пензионера у Врбасу (16.499) довољна за пристојан живот, знају они који су га примили. Али, готово је извесно да млађи Борани могу да завиде својим старијим суграђанима, радницима из неких бољих времена: просек пензија у овом граду је 16.253 динара.

По дебљини децембарског просечног чека следе зрењанински пензионери (15.992), па суботички (15.715) и пензионери приштинске службе (15.535), а изнад 15.000 динара, у просеку, имали су и пензионери Ниша, Бечеја и Вршца, Кикинде и Сомбора, Апатина и Куле...

Неку стотину мање (између 14 и 15 хиљада динара) вредео је просечан чек пензионера Бачке Тополе и Бачке Паланке, Сенте, Сремске Митровице и Оџака, ту негде били су, у просеку, и пензионисани Ваљевци, Крагујевчани, Краљевчани, Крушевљани, Ужичани, Чачани...

Просечан децембарски чек најмање је вредео, бар номинално (12.000-13.000 динара), у Лесковцу, Пироту, Прокупљу, Ђаковици, Урошевцу, Пећи и Призрену, а најлакше су биле торбе поштара који су носили пензије у Нови Пазар (просек 11.689) и Ђиљане (10.627 динара).

ЗА ГРАЂАНЕ КОЈИ САМИ УПЛАЋУЈУ СТАЖ

Нове основице осигурања

Месечни издатак од 3.316 до 47.370 динара

Грађанима који сами уплаћују доприносе за будуће пензије, стаж је од овог месеца скупљи: наине, због усклађивања са кретањем зарада у претходном тромесечју, основице осигурања за ову категорију осигураника повећане су од 1. фебруара за 10,12 процената.

Тако је сада најнижа основица, која по Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног квартала, 15.072, а највиша, вреднована као пет просечних плата, 215.315 динара. Пензијски допринос на ове основице плаћа се по стопи од 22 одсто, па ће се месечни издатак за

грађане који сами уплаћују стаж кретати од, најмање, 3.315,84 до, највише, 47.369,30 динара.

Грађани, иначе, могу да се одреде за једну од 13 основица осигурања, према материјалним могућностима, без обзира на степен своје стручне спреме, а стаж могу да уплаћују за онолико месеци (и година) колико желе – док чекају ново запослење или услове за пензионисање.

Новоутврђени износи основица примењиваће се за уплате за фебруар, март и април, а затим ће, зависно од кретања зарада, поново бити кориговани.

Основица осигурања у динарима	у процентима од просечне зараде	Допринос (месечно)
15.072	35	3.315,84
17.225	40	3.789,50
23.254	54	5.115,88
27.991	65	6.158,02
34.450	80	7.579,00
37.465	87	8.242,30
49.522	115	10.894,84
54.690	127	12.031,80
66.748	155	14.684,56
86.126	200	18.947,72
129.189	300	28.421,58
172.252	400	37.895,44
215.315	500	47.369,30

За уметнике и монахе

Најнижа месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање за самосталне уметнике, свештенике, верске службенике, монахе и монахиње и пољопривреднике, односно земљораднике, за 2008. годину износи такође 15.072 динара.

ЛИМИТ ЗА ДОПРИНОСЕ

Повраћај лањског вишка

Највиша годишња основица на коју су у 2007. години могли да се плаћају доприноси за пензијско-инвалидско осигурање (једнака петострукој суми годишњих просечних зарада), износи 2.324.640 динара.

Грађани којима су током прошле године збирни доприноси, плаћани на зараде и сва друга примања, укључујући хонораре, уговоре о делу, повремене и привремене послове, накнаде за чланство у управним и надзорним одборима... премашили овај лимит, имају право да им се преплаћени вишак врати.

Уверење о висини укупне основице на коју је плаћен допринос у 2007. години издаје филијала Фонда за пензијско и инвалидско осигурање на основу података у матичној евиденцији, а захтев за добијање таквог уверења могао се поднети већ од 1. фебруара.

Са добијеним уверењем, грађанин подноси захтев за повраћај више плаћеног доприноса надлежној Пореској управи.

Процењена највиша годишња основица доприноса за обавезно социјално осигурање за 2008. годину износи 2.837.223 динара, па грађани који и ове године буду имали велике приходе и плаћени доприноси на њих у неком тренутку, у току године, премаше ову аконтацију, могу тада тражити да им се доприноси више не обустављају на даље приходе које ће остваривати до краја 2008. године.

ПОСТОЈИ ЛИ ЕПИДЕМИЈА МОБИНГА И У СРБИЈИ

Шеф као терориста

У припреми посебан закон о психичком малтретирању на радном месту, без чега, тврде зналци, у наредној деценији треба очекивати велике издатке за опоравак жртава

Приватизација у Србији, изгледа, погодује и стварању лоших односа између послодаваца и радника. Наиме, дешава се да наше фирме купују људи који, иако имају новца у изобиљу, ипак немају довољно управљачког искуства. Неки, пак, сматрају да су са куповином машина купили и запослене – као робу, па се према њима тако и односе: недовољно поштују и њихово достојанство и основна људска права.

У истраживању Инфостудовог сајта за запошљавање, крајем прошле године, од укупно 2.810 испитаника, 12 одсто тврди да су били жртве неког облика злостављања на послу (мобинга), док више од 60 одсто сматра да је ова појава веома раширена у Србији. Сличне резултате добило је и удружење «Стоп мобинг» из Вршца, где од 12.000 обухваћених испитаника, чак 68 одсто сматра да је овакво понашање присутно на сваком кораку у нашој земљи. По другим, стручним прогнозама, сваки четврти радник ће једном у животу бити «мобиран», а три четвртине жртава ће због тога имати здравствене проблеме.

Међутим, вероватно зато што је у питању страна реч, а и због неинформисаности,

велики број наших људи ни не зна шта је мобинг. Пошто овај израз води порекло од енглеског глагола «to mob», што значи бучно навалити на некога или насрнути у маси, затим од исте именице «mob» – руља, гомила, светина или олош, и израза «mobbish» – прстачки, груб или вулгаран, превод би, у најкраћем, могао да буде – шиканирање разне врсте. Односно, термином мобинг обухваћене су све врсте шиканирања на радном месту – морално злостављање, психолошко малтретирање, сексуално узнемиравање, исмејавање, претње, игнорисање, закидање на заради...

личну корист, поистовећујући се са агресором и стају на његову страну. Жртве, пак, имају здравствене проблеме, пате и њихове породице, а у крајњем следу догађаја цело друштво трпи последице – да ли због повећаних трошкова лечења, или због социјалних проблема који се умножавају. Наиме, ови људи често западају у депресију, имају главобоље, повишени крвни притисак, срчане тегобе и поремећаје сна. Имају и видне промене у понашању, постају пасивни или агресивни, пуше по неколико паклица цигарета дневно, претерано конзумирају алкохол, губе самопоштовање, често

Кривично дело

Развијеније земље света се на различите начине баве различитим облицима мобинга, али Шведска је прва држава у којој је мобинг санкционисан као кривично дело.

су пред пензијом. Ове људе најчешће малтретирају тако што их често премештају у радне просторије удаљеније од својих колега, дају им радне задатке које не могу решити или стално добијају нова, или бесмислена, задужења која су често испод њихове професионалне квалификације. Најчешће их критикују, оптужују за пропусте који се објективно нису догодили или које им је сам «напасник» подметнуо, обезвређују им резултате рада и ускраћују важне информације...

Александар Илић, председник вршачког удружења грађана «Стоп мобинг», за почетак мобинга окривљује важећи Закон о раду из 2005. године, по коме су сви радници драстично обесправљени. Наиме, каже Илић, одредбе поменутог закона су такве да послодавци запосленима «очас посла» могу дати отказ уговора о раду; наши прегаоци се већ «плаше своје сенке», не буне се и морају да ћуте о свим неправилностима.

– Судски спорови, и када се покрену, трају три, четири и више година, а за то време радници и њихове породице треба да живе. То је неко намерно хтео, то иде на руку тајкунима. Ми зато нећемо правити сигурне куће за жртве мобинга, нећемо те људе изоловати у неке

Од негодовања до – психијатра

Једна Загрепчанка, оснивач удружења за заштиту жртава мобинга, објаснила је шта је претходило овом чину: послодавац који је њу и колегинице на колегијуму извређао, рекао да су лопови, губитници и идиоти, затим им дао нове уговоре са срамотно малим платама, после чега су одлучиле да га туже.

– Након свег тог пријављивања послодавца полицији, општинском државном тужиоцу, инспекцији рада, ја сам се напросто сломила и морала сам потражити помоћ психијатра – признала је.

Једна од краћих дефиниција мобинга могла би бити: то је психички терор на радном месту, неморалан вид комуникације, који потиче од једне или више особа и систематски је усмерен против појединца у беспомоћној или незаштићеној позицији, из које се он не може ослободити јер се тај поступак непрестано понавља.

«Мобери» – злостављачи углавном су егоцентричне и самољубиве особе, а, по статистици, то су и мање способни, али моћни људи. Њима се придружују слабе личности у нади да ће стећи

користе боловања, а имају и проблеме са функционисањем у породици. Најопаснији поремећај код жртава мобинга свакако је посттравматски стресни синдром, који у неким случајевима доводи и до суицидног (самоубилачког) понашања.

У највећем броју случајева, жртве су најспособнији и најстручнији радници, затим особе са инвалидитетом, «поштењаци» са високим моралним начелима, они који имају различита идеолошка схватања, млади људи који желе више самосталности у раду и старији запослени који

Погодне службе

Када су у питању делатности, мобинг у Србији, по тврдњама стручњака, најраспрострањенији је у државној управи, школским и здравственим установама, хотелијерству и угостиљству.

гетое, ми тражимо да их један нови закон заштити. У Србији влада епидемија мобинга, а по искуствима земаља у окружењу мислим да је то већ пандемија. Очекујем и да ће наше друштво за пет до 10 година трошити силан новац за опоравак жртава мобинга – уверен је Александар Илић.

Јелица Рајачић Чапаковић, помоћница покрајинског секретара за рад, запошљавање и равноправност полова, потврђује да је злостављање на послу све присутније у нашој земљи, што се читава и у све већем броју обраћања за помоћ дискриминисаних људи (подједнако мушкараца и жена) војвођанском Секретаријату за рад. Утврдила је, такође, да у Србији ни у једном закону не постоје директне одредбе које се односе на мобинг.

– Ми у Војводини трудимо се да помогнемо републичкој

Правног факултета у Новом Саду, представници покрајинских тела, синдиката, удружења послодаваца, невладиних организација и стручњаци из области медицине рада и инспекције рада. Она, истовремено са израдом текста «Нацрта закона о мобингу» за Народну скупштину Србије, прави и «Нацрт одлуке о мобингу» ради усвајања у Скупштини АП Војводине. Битно је да ће овај војвођански акт предвиђати санкције за примену мобинга.

Користићемо, свакако, и позитивна искуства земаља које су правно регулисале ову област – објашњава Јелица Рајачић Чапаковић.

Миодраг Брадоњић и **Дуња Циврић**, из Савеза самосталих синдиката Војводине, оценили су сарадњу са поменутим организацијама и институцијама као највиши степен социјалног дијалога. За почетак, уступили су канцеларију Градског синдиката

Прво у Црвенки

Једна радница фабрике бисквита «Јафа» у Црвенки прва је, колико се зна, своју фирму «довела» у суд због психичког злостављања на послу. Она је, после 25 година рада у рачуноводству, због неслагања са руководством фирме пребачена у магацин. Прво суђење за мобинг у Србији почело је прошлогодишњег априла, исход се још не зна.

здравства и социјалне заштите, у Улици Стевана Брановачког број 8, у Новом Саду, и број телефона 021/457 188 на који грађани из целе Војводине могу да пријаве психички терор на послу сваког радног

дана од 7 до 15 сати. Намера је да се слично уради и у већим регионалним центрима широм Покрајине, у којима ће тимови сачињени од правника и психолога покушати да помогну «мобираним» радницима на лицу места.

Мирослав Мектеровић

Ускоро и тужба

У Новом Саду, за непуних месец дана рада, канцеларија за мобинг имала је већ 50 позива. Тим стручњака утврдио је да се у 14 случајева заиста ради о мобингу, а због једног ће ускоро покренути и тужбу суду.

власти да реши овај проблем.

У сарадњи са Савезом самосталних синдиката Војводине, УГС «Независност» за Војводину, Удружењем послодаваца Војводине и Удружењем грађана «Стоп мобинг» из Вршца, покренули смо иницијативу за доношење посебног закона о мобингу, којим би се правно уредила и санкционисала ова појава. У ту сврху, основана је радна група коју чине професори

КАКО УНАПРЕДИТИ ВАНИНСТИТУЦИОНАЛНУ ЗАШТИТУ СТАРИХ

Олакшице за добровољце

Умањење пореза фирмама које издвајају за социјалу, а бесплатан превоз и други подстицаји породицама које брину о остарелим и зависним члановима

Старе особе, посебно када су сиромашне и болесне, представљају рањиву групу становништва, што је потврдило и недавно истраживање које је спровела Амити, невладина организација, у сарадњи са другим организацијама које се баве старима. Представници 68 таквих организација и удружења, окупљених у заједничком циљу да помогну старима, сачинили су предлог мера за побољшање ванинституционалне заштите и њено брже развијање у локалним заједницама и упутиле га Влади Србије и Министарству за рад и социјалну политику.

Стандарди и акредитације

– Да би се ванинституционална заштита старијих брже развијала у свим локалним заједницама потребно је, пре свега, да Министарство рада и социјалне политике уведе минимум стандарда за обављање услуга за старије особе, да уреди област плаћања давалаца услуга и да установи акредитацију за такве даваоце – наводи мр **Нада Сатарих** из Амитија – Министарство би требало да успостави механизам контроле на локалном нивоу, «везан» за

спровођење Закона о социјалној заштити на територији општина, и да обезбеди финансијску подршку из буџета Републике Србије малим и сиромашним општинама које не могу самостално, из својих средстава, да финансирају ванинституционалну заштиту старих.

Према предлогу упућеном Влади Србије, потребно је да се законски предлог закона о волонтерском раду којим ће се уредити рад волонтера и у већој мери подстицати укључивање, како младих тако и старијих, у добровољни рад. Посебном владином уредбом требало би регулисати да се на донације не плаћа порез, с обзиром на то да је порез већ једном плаћен у држави одакле донације долазе. Такође, Влада би (истом уредбом) могла да регулише подстицајне мере за привредне субјекте у Србији, пре свега, путем пореских олакшица намењених онима који одређени проценат из својих прихода издвајају за социјалну заштиту.

Веома је важно да локалне самоуправе преузму обавезу да финансирају и суфинансирају услуге за стара и сиромашна лица, како то закон утврђује, док би се за остале кориснике утврдила партиципација у плаћању, зависно од висине њихових прихода, наводи се у предлогу упућеном Влади Србије.

Општина би, такође, требало да пружи помоћ и подршку породицама које брину о остарелим и зависним члановима тако што би им обезбедила више

врста олакшица као што су, на пример, бесплатан превоз, помоћ код плаћања партиципација у здравству, набавке лекова, хране, огрева за зиму итд.

Помоћ према социјалној карти

Да би се утврдила тачна евиденција о томе коме је заиста потребна помоћ, предлаже се да се у локалној самоуправи позабаве израдом социјалне карте за сваку стару особу. Уз помоћ социјалних карти и директним истраживањем на терену, сагледала би се ситуација и направио акциони план за обезбеђивање приоритетних услуга за старе особе. Овај план, између осталог, претпоставља и потребу удруживања одређених установа на територији општине, као што су здравствене установе, социјалне установе...

Сви учесници у мрежи невладиних организација које се баве старима сагласни су и да је неопходно да Министарство здравља преиспита организацију рада домова здравља у том смислу да патронажна служба буде подједнако доступна старим особама, како у граду тако и на селу.

М. Иванчајић

Јелена Чешљевић (СССВ) и Јелица Рајачић Чапаковић (покрајинска власт) потписују Споразум

Лепши пол у офанзиви

На седници Скупштине Секције жена Савеза самосталних синдиката Војводине у Новом Саду потписан је Споразум о пословној сарадњи између Покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова и СССВ-а. Споразум, закључен на годину дана, односи се на заједничко деловање ради постизања родне равноправности и једнаких могућности жена и мушкараца.

Покрајински секретаријат ће у оквиру својих могућности подржати и

финансијски помагати пројекте СССВ, а посебно истраживачке и акционе пројекте. Синдикат се, пак, обавезао да ће пружати стручне и техничке услуге поменутом секретаријату. Осим у реализацији програма и пројеката, и размени значајних информација, потписници Споразума заједнички ће наступати у јавности у вези са важнијим питањима из ове области.

М. М.

ПОКАЗУЈУ СЕ ПРЕДНОСТИ ОБЈЕДИЊАВАЊА ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА

Успешно «хватање корака»

Иако на пуне ефекте треба сачекати бар пола године, неспорно је олакшање странака, а понегде су исписана и прва решења о пензионисању доскора «туђих» осигураника

Иако је протекло само месец и по дана од обједињавања три пензијска фонда – запослених, самосталних делатности и пољопривредника, сваким даном се све више показују многе олакшавајуће околности за осигуранике и кориснике услуга Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Они сада да би прибавили било који документ за остваривање права из ове области не морају много да се удаљавају од своје куће, да троше новац и време. Нас је, овога пута, превасходно занимало како у одређеним филијалама за пензијско и инвалидско осигурање тече «хватање корака» са новим обавезама и већим бројем странака.

– Откад смо почели да функционишемо као јединствени фонд, почињемо и да мислимо на прави начин. Свакако, требало нам је мало времена да ухватимо онај «прави ритам». Информације ће, извесно, бити објективније после пола године – казала нам је **Светлана Марјановић**, начелник за остваривање права у Филијали за пензијско и инвалидско осигурање Крагујевца.

Крагујевачка филијала се сада «стара» о 66.022 запослена осигураника, 11.269 осигураника самосталних делатности и 14.380 пољопривредника. На њеном подручју засад је и укупно 57.776 пензионера, у самом Крагујевцу их живи 46.827. Иначе, у Крагујевцу, без испостава у Аранђеловцу, Тополи, Рачи, Баточини, Книћу и Лапову, после овогодишње консолидације пензијских фондова има 43.847 запослених осигураника, 7.260 самосталних делатности и

3.886 осигураних пољопривредника.

Филијала за пензијско и инвалидско осигурање Вршца је, такође, «окренула нови лист» у пословању и већ је донела прво привремено решење за старосну пензију **Мирјани Пуповац** из Пландишта, осигураника самосталних делатности. Занимало нас је колико се Вршачка филијала, сада новоконсолидована, бројчано увећала.

– Раније је на подручју наше филијале права из пензијског и инвалидског осигурања остваривало 24.000 осигураника. После установљења јединственог фонда ова права остварује и 3.500 осигураника самосталних делатности и 3.600 осигураника

пољопривредника. Број пензионера, о којима се стара Филијала за пензијско и инвалидско осигурање, одскора је – 15.321 – напоменуо је за «Глас осигураника» **Сава Бељин**, директор Вршачке филијале.

Да су осигуранци и корисници услуга задовољни новонасталом ситуацијом, која им олакшава пут до остваривања права на пензију, туђу помоћ и негу, телесно оштећење... без обзира на то да ли су у радном односу, да ли обављају самостални посао према «властитом избору» или се баве пољопривредном делатношћу, потврдио нам је и **Драган Јањић**, директор Филијале за пензијско и инвалидско осигурање Врање:

– Осигуранци, пензионери и ми уполснени у Филијали и њеним испоставама у Прешеву, Бујановцу, Трговишту, Владичином Хану, Сурдулици и Босилеграду успешно се привикавамо на новонасталу ситуацију. Прави учинак моћи ћемо да сагледамо за који месец. До консолидације пензијских фондова на подручју Врањске филијале било је 40.336 осигураника и око 24.590 корисника права. Након спајања фондова «ојачани» смо за 20.890 осигураника од којих је 4.887 претходно своја права остваривало у Фонду пензијског и инвалидског осигурања самосталних делатности, а 16.003 у Фонду пољопривредника. Број пензионера се увећао за 9.128, од којих је 1.037 пензију стекло у Фонду самосталних делатности, а 8.091 остварило у Фонду пољопривредника. Заправо, пре консолидације на територији Филијале Врање било је 61.226 осигураника и корисника права, док их је сада 94.944, значи скоро 50 одсто више – рекао нам је Јањић.

Редовне пензије

Пензије (увећане од јануара 11,06 одсто) и у новом фонду, упркос другачијим бојазнима, исплаћују се редовно: корисници самосталних делатности целе јануарске припадности добили су, као и увек, 1. фебруара; први јануарски чек пут пензионисаних пољопривредника кренуо је 6, а ка бившим запосленима 9. фебруара, управо се припремају и други јануарски чекови за исплату овим два категоријама корисника...

Т. Кршић

СТАРИЈИ НАЈБРОЈНИЈЕ ЖРТВЕ НА ДРУМОВИМА И УЛИЦАМА

Без такмичења са собом и другима

Новим законом о безбедности у саобраћају предвиђене и грађанске патроле које би помагале и пешацима и возачима и опомињале их на поштовање прописа

То што свакодневно, у нашој земљи, услед саобраћајних несрећа живот, у просеку, изгуби троје људи, како је недавно саопштено, више је него упозоравајући податак. Најчешћи разлог оваквог биланса, напомињу стручњаци, јесте – непажња. Међу настрадалима је и велики број људи у поодмаклим годинама, што се могло и очекивати с обзиром на то да су то особе које се успорено крећу и чија чула више нису као у «цвету младости». Статистика говори да су у првих осам месеци протекле године скоро подједнако у саобраћајним незгодама страдали старији од 65 година (612), возачи (612) и пешаци (611), док је број настрадалих старијих људи као путника био знатно мањи – 270.

Опасно поподне

– Податак да је у овом раздобљу, од 646 укупно погинулих у саобраћајним несрећама, сваки четврти (односно 163 особа) био старији од 65 година, свакако је поражавајући. То је категорија становништва која највише гине у саобраћају. Од тога, 66 погинулих били су возачи, као пешака настрадало их је 83, а као путника 14 – казао нам је мр **Благоје Милинић**, заменик начелника Управе саобраћајне полиције у Министарству унутрашњих послова.

– У саобраћајним удесима најчешће смртно страдају особе од 69. до 71. године живота. Уколико се, међутим, посматра целокупна популација настрадалих у саобраћајним несрећама од јануара до августа протекле године, 8,1 одсто је настрадалих особа од 56 до 65 година старости,

а 9,8 одсто су старији од 65 година.

Међу настрадалима, петоструко је више мушкараца (јер су много бројнији међу возачима, нарочито трактора и бицикала) него жена (које су и свесније смањења способности), а најризичније доба дана је поподне, око 16 часова. Стручњаци из Министарства унутрашњих послова сматрају да је основни узрок овог погубног биланса међу старијима – њихово превелико самопоуздање које имају и као возачи и као пешаци. Зато апелују на старије особе да не претрчавају коловозе изван пешачких

прелаза, да се «не такмиче» ни са собом, ни са другима. Истовремено, апелују и на младе да имају више стрпљења и толеранције када су старији учесници у саобраћају у питању. Саобраћајни прописи се морају поштовати, али мора постојати и међусобно поштовање пешака, возача или путника.

Занимало нас је да ли има наговештаја да се и код нас, као у појединим европским земљама, пензионери, и уопште старија лица, непосредно укључе у рад на побољшању безбедности у саобраћају.

– У закону о безбедности у саобраћају, који би ускоро

требало да се усвоји, предвиђене су грађанске патроле које су замишљене као патроле које ће у почетку радити уз саобраћајну полицију и дежурати поред школских и предшколских установа. Помагаће деци да безбедно пређу улицу али, истовремено, и опомињати возаче да поштују саобраћајну сигнализацију, возе опрезно и прилагођеном брзином. У почетку би у патролама били ангажовани пензионисани радници МУП Србије, а затим бисмо укључивали и друга пензионисана лица. Сви ти људи би морали да прођу предвиђену обуку и да задовоље одређене здравствене и психолошке услове – наглашава Благоје Милинић.

Страх од контроле

Помоћ ових патрола очекује се и код очувања зелених површина од неправилно паркираних возила и уопште код неправилног паркирања у свим зонама града, претицања возила на пешачким прелазима и обилажења возила градског саобраћаја док стоје у станицама.

Наш саговорник објашњава да би у почетку то биле комбиноване патроле од службених и грађанских лица, да би се избегле могуће грешке, односно да би се од грешака заштитили истовремено и учесници у саобраћају, али и сами чланови грађанске патроле. Касније би грађанске патроле радиле самостално.

– Надамо се да ће и само сазнање да постоји контрола у одређеним деловима града утицати на смањење броја саобраћајних незгода – очекује Благоје Милинић.

Бранислава Лукић

НАШ САГОВОРНИК: ВИДОСАВ ЂОРЂЕВИЋ ИЛИТИ ЂОЛЕ МАЂИОНИЧАР

Та вечна тајна магије

Уметност, занат, вештина, варка, бизнис... све то, али само за оштроумне, спретне и, надам се, упорне

Инжењера **Видосава Ђорђевића** сам упознао приликом изградње једног од релеја РТС. А после тога, на новогодишњој приредби за нашу дечицу, инжењер Ђорђевић је, одједном, био Ђоле мађионичар који забавља малишане. Зашто онда да мало не поразговарамо са овим «дуплекс» човеком:

Дакле, разговор сам започео са човеком кога знамо као «Ђоле мађионичар», али Ваше основно занимање није магија већ нешто друго?

– Да, јер ја сам грађевински и геодетски инжењер, што значи да сам у струци био запослен овде у РТС-у, а хоби ми је мађионичарство и то читавих 60 година.

Станите, инжењер у РТС-у! Колико се сећам Ваш колега Александар Луј Тодоровић је, такође, и мађионичар и писац књига о магији, затим правник Зоран Ђикић, па џезер Дезидер Реповић, можда још неко. Испада да ово није јавни медијски сервис већ јавна магија?

– И **Бата Грбић**, чувени камерман био је мађионичар. Зато немојте да питате откуд толико мађионичара у Јавном сервису, јер једна теорија каже да се мађионичарством баве оштроумни људи, мислим сви смо ми у свом основном послу бити добри или чак врхунски стручњаци па онда није чудно што смо и врхунски мађионичари што не кажем ја већ оно што смо у тој делатности постигли. **Луј** је, рецимо, писац врло поучних књига о магији, Бата је био прави мајстор и вештак у рукама како се каже код нас мађионичара, а богами као фолклорни играч био је вешт и у ногама. Али, углавном, они су се снабдевали реквизитима

код мене, а исто и литературу о мађионичарству добијали су од мене, што није ни чудно јер сам био и до данас остао један од најстаријих и са најдужим «стажом» у нашем мађионичарству.

Знам да не постоји званична школа за магију, па како сте онда постали мађионичар: случајно или Вам је то била дечачка жеља?

– Није постојала званична школа, али пре оног Другог рата мађионичар **Сретен Обрадовић Рата** имао је, уз циркус, своју школу за магију. На жалост, после рата кад је 1948. основан циркус «Адриа» нико није наставио са било каквим учењем мађионичарства, али доцније смо започели неку врсту школовања мађионичара у мом удружењу «Артист», чији сам и сада председник.

Моја вечна дилема још од детињства јесте: да ли је мађионичарство посебна вештина, превара, хипноза, нешто наднаравно или само техника у којој су нека справа или апарат главни, а не вештина мађионичара?

– Многи су ме то питали, да ли је мађионичарство уметност, занат, вештина, бизнис, хипноза... а мој одговор је био – мађионичарство је све то: уметност, бизнис, занат, вештина, варка. Значи, није то натприродна већ обична наука, боље речено занат, само човек треба да буде идиотски (баш тако!) упоран. Лењи људи не могу да буду мађионичари.

Ја волим што је мађионичарство нека врста тајне и зато ми се не свиђа што неки од вас почињу да откривају своје трикове. Рецимо, људи не верују да су разним

сабљама «исечене» оне лепе девојке у сандуку и онда мађионичар отвори тај сандук и покаже куда су сабље прошле а да ни боцнуле нису лепотицу?

– Знате како је: некад мађионичар мора понешто да открије. Али не често и не најбоље трикове, и то углавном раде они који нису учили од нас старијих, немају етику која тражи од тебе да будеш веран својој струци. И оно још важније, похвали доброг мађионичара јавно, а оног лошег у четири ока посаветуј како да буде бољи.

Споменули смо хипнозу па Вас питам да ли је и хипноза део мађионичарства?

– У мојој књизи «Научите мађионичарство – 205 трикова» одмах у почетку пише које све магије постоје. Рецимо, општа магија, микро, ментална, комична, карте магије, манипулације, велике илузије односно циркуска магија, сценска хипноза, жонглерство, факирство, акробатика и иновације – производња реквизита. Као што видите, ту је и хипноза али ми се бавимо сценском хипнозом, а не медицинском. Иначе, хипноза је призната

као наука од др Адлера па наовамо.

Па која је онда од тих десетак области најсуштственија за мађионичарство?

– Ево како: многи кажу да је Американац **Дејвид Коперфилд** један од највећих мађионичара данашњице. У ствари, он ради велике илузије, а то вам је као веш машина кад је купите са упуством. Ви сте је купили и радите по упутству. А по многим од нас најспретнији и најбољи су они мађионичари који раде такозвану микро магију. То је права мађионичарска спретност и вештина, јер сваки добар мађионичар има по џеповима или у торби бар тридесетак трикова које може одмах да вам прикаже.

Јесте ли Ви прави мајстор за ту микро магију?

– Мислим да јесам и имам за то званичну потврду, јер у нека ранија времена на светском конгресу мађионичара у Бирмигнему освојио сам прво место у тој категорији. То је за нас мађионичаре права диплома, а не хартија.

Споменули сте једну своју књигу о мађионичарству, јесте ли још нешто написали на ту тему?

– Прва моја књига је била «Мађионичарство у 100 лекција», где су основна упутства за мађионичаре почетника. Већина наших данашњих колега учила је или преко те моје књиге, или преко радње са триковима коју је држала моја ћерка. Те радње више нема али ту су моји наследници и унуци **Фика** и **Ника** који ће, ваљда, превазићи деду.

Бора Ољачић

ТЕШКОЋЕ СА ВАРЕЊЕМ

Ваша храна је гориво

Све што поједемо мора да прође пут од девет метара колико је, у просеку, дугачак наш систем за варење

Скоро сваки човек бар једанпут седмично има проблем с варењем. Према истраживањима, временом тегобе ове врсте постају се учесталије. Извесно је да људи о томе избегавају да причају и најчешће очигледне симптоме остављају «под тепих» рачунајући да ће брзо проћи. Заборављају да ништа не пролази «тек тако» и да се мале тегобе, уз мало добре воље и промену лоших навика, најчешће решавају једноставно и безболно. Отуд се неретко догађа да се, у почетку невелике, тегобе искомпликују па да их није могућно отклонити без лекарске помоћи.

А ми смо, у ствари, како се најчешће вели – оно што једемо. Јер, како се односимо према свом телу, оно нас тако и служи. Једноставно, човек би требало да буде поштен према самом себи и каже како се осећа после здравог и укусног obroка (по могућству у добром друштву), а како након конзумирања различитих примамљивих чоколадица, лиснатог пецива или сличних «квазиоброка» за којима обично посеже у недостатку времена, онако у пролазу... Присетимо се, све што уђе у наша уста мора да прође пут од девет метара колико је, у просеку, дугачак наш систем

за варење. Уз то, овај пут није ни мало лак. Да бисте избегли нежељене последице, за почетак, неопходно је храну јести полако и добро је сажвакати. И то чинити у одређеним размацима. Ваља уживати у храни, повећати унос влакана, отклонити отровне материје, обновити добре бактерије и, најзад, употребљавати додатке исхрани да би се помогло властитом стомаку.

Тањир напуните свежим воћем

Прерађена храна, рафинисани шећер и производи од белог брашна теже се варе, а и недостају им многе хранљиве материје које су се изгубиле током процеса прераде. Стога треба повећати унос природних, интегралних намирница и свежег воћа и поврћа. Храна са пуно соли, шећера и других угљених хидрата може пореметити природну равнотежу бактерија у пробавном тракту и омогућити размножавање штетних бактерија. А добре бактерије су нам неопходне зарад разлагања хране, производње витамина Б и подршке имунитету; храна богата влакнима помаже у успостављању равнотеже и надокнађивању добрих бактерија и ето још једног доброг разлога да свој тањир напуните – свежим поврћем.

Пажња почиње већ на пијаци

Треба знати да процес варења захтева и знатно трошење енергије. Тако се

догоди да ко воли обилне оброке, а богами у њима зна и добрано да ужива, након тога осети поспаност. Доказано је да такозвана сложена јела стварају хаос у организму, изазивају нелагоду пошто одређена храна узрокује стварање киселине, док «она друга» ствара базне течности, заправо производи сокове који се сукобљавају. Значи, ваља јести мање, редовније, уносити једноставнију храну, па ће самим тим и могућне сметње бити спречене.

Ако сте намерни да поклоните већу пажњу свом

пробавном тракту, то можете учинити још док пазарите намирнице на пијаци или у супермаркету... И, обавезно прочитајте шта пише на декларацији налепљеној на производ који сте намерни да купите, распитајте се на пијаци како је воће и поврће узгајано, када је убрано. Напросто, реците себи: моја храна је моје гориво и ја о њој морам и те како да водим рачуна, она одређује и исписује моју – животну линију.

Татјана Кршић

Чинија житарица за срце

Доручак је најважнији оброк у дану, а уколико се свакодневно у организам уноси и чинија интегралних житарица, онда је користан и – срцу. Научници с Харварда су у студији, у којој је учествовало 10.469 испитаника, показали да је ризик од попуштања срца мањи за 28 одсто код свакодневних «љубитеља» житарица. Интегралне житарице богате влакнима спуштају притисак и вредности лошег холестерола и спречавају срчани удар. Од две до шест порција интегралних житарица седмично смањује ризик за 22 одсто, а ако и баш нисте неки претерани љубитељ ових житарица било би добро да их једете макар једном седмично пошто је тада опасност од попуштања рада срца 14 одсто мања.

И СТОПАЛА ТРАЖЕ НЕГУ

Уместо снаје педикир

Патике су, одавно већ, омиљена обућа младих, али и људи старије животне доби. Осим добрих страна ношења ове обуће, треба споменути и проблеме који се могу јавити уколико изостане одговарајућа хигијена и проветравање ногу – гљивична инфекција (атлетско стопало) изражена ситним црвеним осипом, као и вирусне брадавице.

Гљивице се могу одомаћити након ношења туђе обуће, могу се «покупити» на базену, а често се насељавају на стопалима оних који након туширања или прања ногу не посуше детаљно простор између прстију. Старији људи, због слабије мишићно-зглобне савитљивости, подложнији су овим упорним напасницима и често, због слабијег вида и других чула, не примећују последице активности гљивица. Није залуд постојао обичај у нашем народу да снаје перу ноге старијима.

У данашње време, снаје су заменили педикери. Неки раде у салонима и најчешће имају млађе муштерије; понегде удружења пензионера имају простор за педикера који брине о стопалима чланова, а често ови мајстори свог заната одлазе и у кућне посете, поготово шећерним болесницима и онима који се слабије крећу. Једна од њих је и **Живана Божић** која, мада у пензији, и даље брине о неколико старих муштерија.

– Козметички и медицински део неге стопала нису стриктно подељени на млађе и старије. И млади, што због тесне и анатомски лоше (али модерне) обуће, што због генетике,

Живана на радном месту

имају проблема са урастањем ноктију или куријим очима. Зато је веома важно да обућа буде удобна, да не буде тесна или тврда, речју – не треба прилагођавати ногу ципели, него ципелу куповати спрам ноге – саветује Живана.

Педикир, ипак, више треба старијим људима. Благоволно је раскиселити ноге у топлој води са мало хипермангана. Након тога следи скидање задебљања и куријих очију, секу се нокти, а посебно пажљиво они који урастају. Педикир, наравно, примећује све промене на стопалима и по потреби примењује лекове. Важан део третмана је утрљавање крема, пошто је кожа и ових делова тела старијих углавном сува и склона пуцању. При томе се стопала, где је већ ослабљена периферна циркулација, добро масирају и појачава се прокрвљеност.

Педикирски третман, дакле, није луксуз, него превентивна подршка здрављу која може предупредити и хируршке интервенције због урастања ноктију, могуће компликације дијабетичарима, последице гљивичних инфекција, али и олакшати кретање, нарочито старим и болесним људима. Поготово што се то не ради сваки дан, него једанпут месечно.

И. Митровић

Учење из навике

Истовремено обављање више задатака може да нашкоди меморији, утврдили су научници.

Од тестираних учесника тражено је да предвиде временске услове тако што ће пратити једноставна упутства, али да истовремено слушају музику. Резултати теста су показали да је учесницима добра меморија, али да се тешко сећају претходних ствари. Истраживачи су навели да се узнемиравање, које се јављало током процеса учења, помешало са оним што су учили тако да би њима у ствари можда било потребно ометање да би могли да дозову своје памћење. Та врста учења се назива «учење из навике».

Доктор **Џерард Доја** из Националног медицинског центра за децу у Мериленду каже: «Учење из навике је више аутоматски начин учења. То значи учити рутински и то неке специфичне аспекте информација. То је нешто што се често дешава несвесно».

Лаж четири пута дневно

Резултати недавног истраживања у Великој Британији показало је да човек у просеку слаже четири пута дневно, односно 1.460 пута годишње или 88.000 пута у току живота. Најчешће су у питању мале, безазлене лажи као што је: није ми ништа, добро сам; немам новац код себе; драго ми је што те видим; испразнио ми се мобилни; сервер је у квару... Када је у питању заступљеност полова у «заобилажењу истине», истраживање је показало да мушкарци лажу готово два пута више од жена.

Фобија и страх од свекрве

На страницама магазина «Љу сајентс» објављена је листа «нових» фобија: ако неко припада онима који се плаше свекрве чим је виде, тада има пентерафобију; лутрафобија је страх од других људи, а октофобија – од броја осам; уколико се неко боји дугачких речи, назив за његово стање је веома дуг – хипопотомонстрострескуипедалиофобија; пуафобија је страх од лутака, док је стах од тинејџера ефебифобија.

Ово су називи само неких од стотину објављених фобија.

Милион и по ломова кука

Сваке године више од милион и по становника у свету падне и поломи кук, а прогнозе стручњака више су него обесхрабрујуће: процењује се да би у наредних 40 година могао да се удвостручи број особа с незгодама које исходе ову врсту прелома.

Зато могу да буду поучни резултати недавних истраживања, којима је руководио **Џон Робинсон** са Универзитета у Калифорнији: они су донели нека нова сазнања о ризичним групама које су, у односу на остале, подложније прелому кука, а и потврдили колико су оправдани страх и стрепња старијих особа да им се то не догоди. Јер, последице могу бити тешке, а једна од најтежих је непокретност, што је истовремено и велики економски проблем у многим земљама.

Жене, са око 80 одсто, убедљиво предњаче међу повређенима, а осим година ризик је и раса. Тако мршавије и високе белкиње имају веће шансе да поломе кук, а томе су «подложнији» и пушачи, дијабетичари и жене које се мало крећу.

У ЗЕМЉИ ВИКИНГА РАЗМАТРАЈУ НОВЕ ПОГОДНОСТИ ЗА ГРАЂАНЕ

Пензија и за студирање

Већ дуго код нас, па и у многим земљама широм света, у разним визијама светлије будућности спомиње се чувени «шведски стандард» да означи изузетно квалитетан и богат живот велике већине грађана те државе. Краљевина Шведска се често, у научним радовима, наводи као модел «државе благостања», или као позитиван пример државног капитализма. То је тачно: потомци Викинга живе у земљи која скоро 200 година није учествовала у ратовима, једна је од богатијих у свету, на светском је врху и у дужини живота становништва које

истовремено има веома висок животни стандард. Он, ипак, није последица само великог природног богатства, већ је и резултат велике радиности и културе око девет милиона грађана. Ова скандинавска земља је земља имиграције, а сигурно је да и неки од око 30.000 Срба који тамо живе раде у чувеним компанијама као што су Ериксон, Волво, Саб – Сканија...

Народне пензије

Краљевина је посебно привлачна за досељенике јер има и изузетно широк спектар социјалних давања и

заштите сиромашнијег слоја становништва. Још 1913. године Швеђани су донели закон о «народним пензијама». Тада су запослени плаћали мале износе доприноса, тако да је пензија из пореза представљала основни приход људи трећег доба. Међутим, изражена солидарност у износима народних пензија није пратила пораст зарада, а и уплаћени доприноси нису одговарајуће утицали на износ пензија, па је систем, чак, постао и неправедан. То, као и процене стручњака да ће 2025. године на 100 активних становника бити 41 пензионер (без инвалидских), што ће отежавати финансирање «социјалне државе», били су повод да се и у земљи Викинга 1999. реформише пензијски систем. Први стуб осигурања више је прилагођен либералним трендовима у привреди, а спроведена је и «индивидуализација» социјалне сигурности – што је било могуће јер је изведено у ситуацији када су постојале знатне финансијске резерве у

пензијским фондовима које су омогућиле стабилност система без обзира на изведене промене.

Сада, у овој скандинавској земљи у првом стубу пензијског осигурања остварује се национална основна пензија кроз три подврсте. Пензија по основу прихода (inkomst pension) је примање које зависи од уплаћених доприноса током радног века; доприноси износе 16 одсто од прихода, а висина пензије зависи и од времена пензионисања (најраније се може отићи у пензију са навршеном 61. годином живота, а што се касније оде – примање је веће).

Пензија из индивидуалне капитализоване штедње (premiererservsystem) резултат је улагања (доприноса по стопи од 2,5 одсто прихода) у разне инвестиционе фондове познате као «премиум» фондови. Услови за стицање ове пензије исти су као и за претходну, а висина припадности зависи од износа уплаћених доприноса

Подизање границе

Граница за старосну пензију у Шведској и за жене и за мушкарце је 65 година живота (за разлику од, рецимо, суседа Норвежана који, без обзира на пол, у пензију иду са 67 година). Али, Микаел Јохансон, члан Одбора за израду колективних уговора и преговарање синдиката ЛО из Шведске, рекао је, приликом посете Србији, да Краљевину Шведску очекује нова реформа пензијског система већ ове године којом ће се подићи старосне границе за остваривање права на пензију.

и њихове капитализације на личном рачуну осигураника.

Стручњаци песимисти

Гарантована (garanti pension) је пензија на коју са навршених 65 година живота имају право сви људи који су најмање три године (од 16 до 64 године живота) радили и имали пребивалиште у Шведској, а који имају веома мале приходе или их уопште немају. Њима и висина пензије зависи од дужине боравка у Краљевини (право на пуну гарантовану пензију стиче се са 40 година проведених у Шведској), висине евентуално остварене пензије по основу прихода, кретања пензија уопште и привредних кретања.

Наравно, у Шведској постоје и други и трећи стуб осигурања. У другом, такође обавезном, запослени се осигуравају у оквиру различитих професија – на основу колективних уговора. Трећи стуб је у целости добровољног карактера.

Ипак, особе које су рођене пре 1938. године у пензију ће ићи по старим прописима. За рођене између 1938. и 1953. године одређено је прелазно раздобље у којем ће им, када остваре право на пензију, део примања бити одређен према одредбама старог система, а део према новом, реформисаном систему, с тим да им је гарантована пензија најмање у висини коју би остварили према старом систему.

Део пензије, па рад

Занимљиво је да пензионер може да изабере да старосну пензију по основу прихода и из индивидуалне капитализоване штедне прима делимично (четвртину, половину или три четвртине припадности) и да истовремено настави да ради.

Особе рођене 1954. године и млађе, у пензију ће одлазити по реформисаном систему.

А у њему, и даље је доста позитивних решења за грађане (примера ради, служење војног рока се рефлектује на индивидуалном рачуну), па се већ размислила и о обухвату периода проведеног на студијама или у припремама за запошљавање.

Али, да све није баш тако ружичасто, указује студија ОЕЦД (урађена за 16 земаља чланица у 2007. години): будуће пензије и у Шведској, тврди се у њој, биће смањене између 15 и 25 одсто. Међутим, по традицији ове земље, вероватно не и пензије сиромашнијих корисника.

Мирослав Мектеровић

Најнижа пензија 150 КМ

У Републици Српској најнижа пензија са (за период октобар-децембар) 135, од јануара је повећана на 150 КМ (око 75 евра). Ову припадност примиће око 35.000 корисника који су цео стаж одрадили на територији БиХ-Републике Српске.

Иначе, око 199.000 пензионера РС примило је јануарске пензије увећане за 4,47 одсто (просечна повишица 11,42 КМ, што је и највећа појединачна повишица у последњих 12 месеци). Просечна пензија у РС сада је 266,84 КМ (26 одсто више него

лањског јануара), а највиша исплаћена по општим прописима 1.148,60 КМ.

Јануарске пензије добило је и 327.000 пензионера БиХ, такође с повишицом: најнижа пензија повећана је на 281,98, а гарантована на 375,98 КМ; остале пензије повећане су за 2,61 одсто.

Хрватски пензионери примају јануарске пензије, просечно вредне 1.999,92 куне (око 285 евра) и – негодую: пензије су им пале на 38,92 одсто просечне нето плате, а намирице поскупљују...

За утеху, најављено им је да ће исплата божићница убудуће бити обавезна: о томе ће бити донет посебан закон, а висина божићнице везаће се за висину пензије, па ће највећи поклон за Божић добити пензионери са најнижим припадностима.

Црногорским пензионерима «швајцарска формула» донела је повећање пензија од јануарских за 6,95 одсто, док су у Словенији пензије и сва социјална давања од 1. јануара порасла за 3,36 процената.

Балет у деветој деценији

Када неко у 88. години, а уз то још и мушкарац, дебитује у балету, вест је која изазива неверицу.

«Виновник» овог изненађења је Британац **Џон Лоу** који је почео да игра балет пре девет година, када му је ћерка постала професионална балерина, а недавно је дебитовао у балету «Прича о

каменом цвету» руског композитора и пијанисте

Сергеја Прокофјева. Балетска представа одржана је у малом месту, 120 километара северно од Лондона, где живи Џон Лоу, а како је овај времешни играч, у балетском трикоу, пркосио биолошком часовнику, може само да се претпостави.

Бољи – после умирања

Да бизарностима нема краја, показује и нова мода лажног сахрањивања у Јужној Кореји. Само у протекле четири године у овој земљи обављено је око 50.000 обреда сахране људи који су одлучили да лично одглуме сопствену смрт, да би сагледали живот и исправили грешке.

Компанија Кореја лајф консалтинг, која се бави организацијом

квазисахрана, наводи да је највећи број клијената између 30 и 40 година и да за услуге плаћају до 222 евра, у некој од осам подружница у земљи.

– Да бисте умрли, потребно је да сте добро живели – наводи **Ко Мин-Сун**, оснивач «погребне» компаније, уз објашњење да су многи учесници у церемонији сопствене сахране плакали док су читали поруке и жеље који

су остављали ближњима, показујући на тај начин да имају за чим да жале.

Интересантно је да је и светска компанија «Самсунг» у 2006. години одобрила 900 таквих «сахрана» за своје раднике јер руководство сматра да су они после «искуства умирања» продуктивнији «пошто тек тада схвате праве вредности живота».

КРЕПКА НА ПРАГУ ДЕВЕДЕСЕТЕ

Лекару кад мораш, а природи увек

Бака Рада пред својом кућом

У засеоку Ракови, једном од периферних села Кремана, у кући Пјевића живи 89-годишња **Радомирка – Рада Пјевић**. Иако на прагу деведесете, Рада и даље обавља свакодневне послове, а у њеном дому све је чисто и на свом месту, баш као и у њеној младости.

Рада је рођена 1919. у Чајетини, у породици **Благоја и Савке Пантовић** са четворо деце, два сина и две кћерке, које су родитељи од најранијих дана научили раду и поштењу.

– Радиле смо што и други на селу: орали, копали, жели ... Најлакше је било чобанисање, али и тада смо ми, женска деца, радиле неки ручни рад – два посла одједном. Ручним радом смо себи спремале све што ће нам бити потребно у новом дому, кад се будемо удале. Тако, кад сам се удала, донела сам два сандука ствари, постељине, одеће, али и дарова за целу мужевљевој фамилији, па и комшилук, како је тада био обичај – сећа се бака Рада.

А удала се 1950. године, такође у домаћинску кућу. Обавезе су биле и веће, јер је морала да се покаже и као супруга, мајка, домаћица куће. И јесте: троје деце, петоро унучади и исто толико праунучади, а сви, како каже, здрави, што је најважније, али и цењени и признати.

Рецепт за дуг и здрав живот је, према речима бака Раде, рад и умерена, здрава исхрана. Важна је, каже, и превентива: топла одећа и сува обућа. Из овог села, удаљеног од града, људи су ретко одлазили код лекара, али у природи су боравили свакодневно и из ње се снабдевали лековитим травама и шумским плодовима за чајеве. Старије особе, и она сама, како каже, чајеве пију свакодневно, па и уместо воде. Подразумева се да се чај не шећери, али мед се не искључује, као ни чашица добре, домаће препеченице ујутру, поручује крепка старица.

Ђоко Миловановић

НИШ

Светосавски концерт

Хор «Учитељска лира», који у Нишу окупља углавном пензионисане просветне раднике, великим Светосавским концертом обележио је 11 година постојања и још једном одушевио љубитеље хорске музике.

Данас овај аматерски хор има 56 чланова које предводи диригент **Меланија Нина Крстић**. Уз њу је корепетитор **Славка Ђорђевић**, која на старом «пијанину» успешно прати своје колеге на пробама у Учитељском дому и на концертима.

– Са пијететом се сећамо нашег **Душана Манојловића** којем захваљујемо за оснивање и постојање хора. Био је упоран и убедио нас је да и јавно пропевамо, да се организујемо и наступамо, да се не предајемо уобичајеним пензионерским данима – каже диригент Меланија Нина Крстић.

Од оснивања до данас хор је имао око 130 концерата у Нишу, Софији, Београду, Грачаници, Скопљу и другим градовима.

М. Илић

КРУШЕВАЦ

Прослављен Савиндан

Пензионери Општинске организације пензионера Крушевац, њих око 200, по четврти пут су, сечењем славског колача, прославили крсну славу Савиндан. Овогодишњи колачар био је **Првослав Живановић** – «Чкаља» а за следећу годину биће **Тадија Максимиовић**, пензионер из Пепељевца.

Славље је одржано у Клубу где је и седиште

организације најстарије популације, протекло је свечано на достојанствени начин, уз музику и весеље које је трајало до дубоко у ноћ.

По речима **Јаворке Шишић**, председника Организације пензионера у Крушевцу, прослава дана Светог Саве, учитеља и просветитеља српског народа, биће традиционална.

Д. Тршић

Са прославе у Клубу

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Академија за јубилеј

Свечаном академијом у Градском позоришту, Општинска организација пензионера града на Јасеници прославила је 60 година постојања и рада. Председник **Слободан Б. Пантић** подсетио је на историјат једне од првих послератних организација, а најактивнијим члановима, организацијама и појединцима уручена су признања.

Сл. К.

КУРШУМЛИЈА

Позив гостима

Са 3.200 пензионера у 34 месне организације (27 сеоских и 7 градских), организација пензионера општине Куршумлија спада у ред већих и развијених организација Топличког округа.

Социјална и здравствена брига о старима, посета културним и историјским знаменитостима широм Србије (прошле године организовано је девет екскурзија са 500 учесника, као и учешће на сусретима пензионера топличког округа у Блацу и заједничким сусретима пензионера трију округа, нишавског, пиротског и топличког у Димитровграду), у најкраћем су главне прошлогодишње активности куршумлијских пензионера.

Са колегама из Зајечара у «Ђавољој вароши»

Оне су обележиле прошлу годину, која је била изборна за припаднике «трећег доба» у граду под Копаоником и на обали Топлице. **Миодраг Илић**, председник куршумлијских пензионера (биран и трећи пут), позива све пензионере Србије да обавезно посете општину са три бање (Луковска, Пролом и Куршумлијска) и изузетним природним спомеником «Ђавољом Вароши» и буду њихови гости. Сада су успешну сарадњу успоставили са пензионерима Крушевца (МО «Милоје Закић»), Александровца и Врања. Деветочлани Управни одбор организације пензионера у Куршумлији, на челу са Миодрагом-Мишом Илићем и његовим непосредним сарадницима **Владимиром Јанковићем** (потпредседник) и **Драгишом Радисављевићем** (секретар), и убудуће ће се ангажовати на решавању здравствених питања, социјалне сигурности и рекреације чланова. Само прошле године је више од хиљаду чланова примило новчану помоћ.

Мирко Славковић

Директор DUNDEE-а Никола Савић уручује пакете

СУРДУЛИЦА

Поклони Канађана

За око 250 пензионера у сурдуличкој општини с просеком пензија до 8.000 динара, председник општине, активисти Црвеног крста и општинског Удружења пензионера обезбедили су поклон пакете са средствима за хигијену.

Набавку ових пакета финансирала је канадска рударска корпорација DUNDEE-Племенити метали из Београда, која већ две године обавља геолошка истраживања на теренима некадашњег рудника молибдена у сурдуличком селу Мачкатица.

Канадски истраживачи, иначе, откако су у сурдуличкој општини присутни су у свери социјалних давања: финансијски си помогли адаптацију неких школа у граду, као и обнову инвентара у њима, али и помагали децу сиромашних породица. За око 400 малишана у општини ова компанија је обезбедила поклон пакетиће са школским прибором. Поклон пакети су уручени предшколцима и основцима ромске националности. За децу нижих разреда основних школа «Свети Сава» у Божици, «Иво Лола Рибар» у Клисури (у пограничном делу) и «Бошко Буха» на Власини такође су припремљени пакети са школским прибором и ускоро ће им бити уручени.

Дејан Мирчев

ЂУПРИЈА

Бивши радници непожељни

И то се догађа: власник Графичког предузећа «Младост», коме је, на захтев синдиката, припретио поништај уговора о куповини овог ђупријског предузећа, забранио је пензионерима улазак у предузеће! Тек на интервенцију синдиката «Младости», власник им је поново дозволио долазак у бивше предузеће у коме су провели свој радни век и за чију судбину су веома заинтересовани.

Иначе, синдикат «Младости» судски је затражио поништај уговора о продаји предузећа јер је оно продато за половину књиговодствене вредности, што значи да је предузеће које је успешно пословало 50 одсто поклоњено новом власнику.

С. Димитријевић

МИЛИСАВ ЂОКИЋ ИЗ ЉУБОВИЈЕ ПРЕДСЕДНИКУЈЕ И ПЧЕЛАРИ

Све се може када има воље

После изградње стотина кућа и «предаје» посла сину, препородио пензионерску организацију Азбуковице

Тог поподнева нисмо га нашли у кући у Љубовији, тик поред Љубовије, реке која се често излива и доноси невоље. Отишао на посед у Гледеће, село изнад Љубовије где су живели његов отац **Џвијо** и остали Ђокићи.

– Пре три године сам постао, а и сада сам председник организације пензионера. Озбиљно сам схватио улогу председника. Много смо урадили и тиме се поносимо и моји сарадници и ја. Клуб пензионера позитивно послује и то је заиста пријатан кутак. Увели смо централно грејање, а сва освежавајућа пића су јефтинија него у било ком угоститељском објекту у граду. Сарађујемо веома добро са локалним властима. Ове године ћемо добити средства да реконструишемо водоводну мрежу – истиче **Милисав Ђокић** који свуда

Милисав Ђокић

стиже иако је при крају шесте деценије.

Милисав, кога из милоште зову Мића, или по надимку «Чокрљ», од малих ногу навикао је да ради. Предани је пчелар. Има 206 пчелињих друштава, па годишње, ако је иоле погодна година, оствари и више од 4.000 килограма меда.

– Најмање сам код куће. Ако нисам у Клубу пензионера у Љубовији где сам изградио кућу, а близу су ми и синови, ја сам у Гледећу где ми је пчелињак, али имам и ситну стоку: свиње и прасиће. Наравно, подигао сам и воћњак. Прошла година је била неповољна за нас пчеларе, очекујем да ће ова бити повољнија – прича Милисав, журећи у Клуб пензионера да припреми седницу.

Задовољни су пензионери што је на њиховом челу Милисав Мића Ђокић. Нема задатка који у прошлој години није извршио. Огрев, пре свега угаљ, на време је стигао, зимница такође. Било је и дружења са пензионерима Ваљева, Богатића и Лознице – радо их дочекују, а често им и одлазе: размењују искуства, схватају једни друге,

Како да смени сина

Милисав је радни век провео на градилиштима. Био је грађевински предузимач. Изградио је на стотине кућа у Љубовији и широм Подриња. Пре избора за председника Општинске организације пензионера био је на челу Ловачког удружења «Милета Полић Бата» у Љубовији. Сада ту дужност обавља, такође савесно, његов син Милан Ђокић, успешни предузетник из Љубовије.

Ловци овога краја поново траже да Милисав буде председник, али он каже да је незгодно да смени сина Милана који је недавно прихватио и трећи мандат.

договарају се о акцијама које су од интереса за скромни пензионерски буџет.

– Радо одлазим у Клуб пензионера, пријатна је атмосфера. Нађем се са пријатељима, поразговарам мало. Ко воли, одигра партију или две домина, или шаха. Кафа је 20 динара колико и чај. Пиво је 40 динара – прича **Миленко Ђукановић**, бивши возач «Ластре», одскора у пензији. Тако исто причају и **Благоје Тадић**, **Божо Томић**, **Мирко Станишић**. **Лепан Антић**, заменик председника и секретар Организације пензионера Љубовија, додаје да је Милисав веома комуникативан и одговоран, а организација је стекла велики углед.

Рече нам Милисав да ове године морају омасовити организацију. Наставиће и даље да брину о сиромашним и болесним (прошле године подељено је близу сто пакетића са основним животним намирницама), а почеле су припреме и за набавку огрева за следећу зиму.

УПОРНИ НЕИМАР У ВРАЊСКОЈ БАЊИ

Мост на Бањштици

Витални пензионер **Слободан Љубеновић Тача**, уз помоћ зета **Радомира Илића**, мештана Чомоганци, Узунци, Ђосики, Роми и насеља Комуна, изградио је – мост преко Бањштице.

Годинама се преко реке прелазило на две железничке шине. Прелаз је био опасан, људи су падали у воду и повређивали се. Највећа опасност је претила када река набуја, па

Слободан са унуком Стефаном

вода пређе преко шина: ноћу, пролазници су кућама долазили мокри, као да су газили реку.

Слободан је кренуо од врата до врата, надајући се да ће скупити довољно средстава за изградњу моста. Разочарао се када је пребројао колико је сакупио. По занимању висококвалификовани ауто-електричар, радио је и као бравар, варилац, механичар и познаје све грађевинске занате. Зет и он уложили су 400 евра, по 12 дневница и две дневнице на монтажи.

– Пројекат сам урадио сам. Од Месне заједнице сам добио одобрење и одговор да средства не могу добити јер је на том месту у плану велики мост. Поносан сам на своје дело. Мост је дугачак 15 метара, а широк метар. Дневно преко моста пређе више од хиљаду пешака, а највећа ми је радост што мој унук може безбедно да иде у школу – каже неимар моста.

Р. Станојковић

М. Неговановић

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Залуд нама и купус и роде!

Бојим се да живот не претекне власт и њине стратегије, па да наша здрава, паметна и школована младеж кроз отворене границе не оде тамо негде да поправља демографску слику неког туђег народа

Кад се сетим, чедо моје, оног времена у коме су старији причали радозналој дечици како су их нашли испод главице купуса или у каквом мирисном цвећу и јагодицама, како су их донеле роде... Веровале су у то генерације деце, радујући се помисли да ће тако једног дана и они наћи своју дечицу. То је време далеко иза нас. Већ одавно нико деци не прича о родама и купусу, јер се мали филозофи рађају «с факултетом», а при руци су им сликовнице, телевизија, компјутери и велика знања којима их кљукају још од вртића. Родитељи имају све мање слободног времена, а баке и деке своје бајке, неиспричане унуцима, односе у старачке домове.

Све ја то разумем, дете моје, да се време убрзало, да је дан кратак за све што човек овог доба, а нарочито жена, мора да постигне у том једном дану, и да најдебљи крај извлачи породица. Тешко је данас задржати посао, сачувати се од технолошког вишка, од отпуштања, и људима којима је до пензије остала тек која година. Али још теже се данас запослити, поготово школованим женама, ако би да раде оно за шта су изучиле.

Е, пуста еманципација и равноправност полова. Има их много на државним јаслама који се баве тиме да жена стекне право на рад под истим условима као мушкарац, да им буду исте плате, да им се занимања зову у женском, а

не у мушком роду као раније – судкиња, психолошкиња, инжињерка... А да би се жена доказала, прво мора да се запосли.

Ево, замисли сад, љуби те баба, да си завршила тај твој факултет. Стигла диплома, матер ти и отац направили славље за родбину и пријатеље, и сад имаш два правца: да тражиш посао, правиш каријеру и после неколико година се удаш и рађаш децу, или, да се ома удаш и рађаш децу, па после тражиш посао! Ја колико видим, та два правца никако не могу, као ономад, да буду један!

Кад се јавиш на неки конкурс за посао, и «прођеш» на разговор са том комисијом за пријем, прво те питају јеси ли удата, имаш ли децу, и кад намераваш да их имаш?! Ако кажеш да имаш момка, питају да ли планираш скоро удају и проширење породице. Будеш ли рекла да планираш за годину-две децу, нећеш добити посао. Нико теби неће рећи да су разлог баш деца, али знај, чедо моје, неће капиталиста да улаже у твоје оспособљавање да би ти одсуствовала с посла док ти малишани не прележе све дечје болести; неће власник фирме ни да на време изађеш с посла како би покупила децу из вртића! Вољу они лојалност фирми изражену кроз прековремени рад који ти никад неће бити плаћен, јер о томе ништа и не стоји у уговору о раду. А пошто много младих људи чека на посао, ако не пристајеш на прећутна правила послодавца, или, не дао Бог, жалиш се некој

инспекцији, добијеш радну књижицу, и ајд на пут!

Није ме зато много зачуло, али ме растужило писање у једним новинама. Кажу да и Српкиње све више пишу по том интернету на компјутеру како не желе да рађају децу. Неке су решиле да се никад ни не удају, а друге ће, и ако то учине, бити без деце! Као, нису спремне за те обавезе, вољу изласке и путовања, каријере и томе слично. Подлегле су наше цуре тој западној моди. У Америци, где породице имају по троје-четворо деце, кажу, има много таквих удружења. Чак се отварају и хотели, опрости Боже, у које је забрањено увести децу!

Е, сад ти се ја овако мислим, чедо моје. Нису наше девојке изгубиле основни, матерински инстинкт. Само су изгубиле ослонац и веру (ако су их икад и имале) у друштво и његове институције, који би требали да осигурају услове за материнство, за продужење врсте зване Срби. Нестајемо. Јер је висока економска цена подизања детета. Јер је све теже ускладити рад и родитељство. Јер је и психолошка цена родитељства висока. Јер се младима недовољно преносе знања о опасностима сексуалних и других слобода по њихово здравље. Много је још тих «јер» за које зна и власт.

Не знам, дете моје, колико ће у свему овоме помоћи коначно донета државна Стратегија у овој области. Бојим се да је живот не претекне, да се не отворе границе и одведу нам здраву, паметну и школовану младеж која ће, тамо негде, поправљати демографску слику неког туђег народа.

Унука Ика

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Разочарани

Кад је «Црвени Миливоје» из моје варошице најзад дочекао партизане и социјализам одмах је радосно прихватио да буде председник општине. Али, већ после месец дана, на опште чуђење грађанства, поднео је оставку јер је срески комитет тражио да одмах почне са наплатом пореза од занатлија и земљорадника, а он је, по својим социјалистичким уверењима, сматрао да у социјализму неће бити пореза. Ових дана се нешто слично догодило једном мом познанику, такође великом поборнику, али приватног капитализма. Заправо, његовом сину стигла од општинске пореске управе последња опомена за неплаћене доприносе како здравствене, тако и пензијске. А ако тај дуг син не плати у року од 15 дана следи заплена имовине, што ће рећи однеће им из стана шпорет за кување и телевизор за гледање. Зато је мој познаник замолио сина да то одмах провери у фирми, али син рече да тако нешто не сме ни да пита газду јер је то, замислите, пословна тајна те приватне фирме. Разочарани пријатељ ових дана преко оног нашег скоро уведеног телефона за сва обавештења о пензијама проверава шта је с тим доприносима, а узгред се нервира док чита у штампи како је његову «државну фабрику» довео до стечаја нови, приватни власник, јер је управну зграду добро продао, а још боље затворио радничку халу.

Шта ћете, неко се разочара у љубав, неко у фудбал, а ови моји познаници разочарали се први у државни социјализам, а други у приватни капитализам.

Борос

И на боље се треба навићи

Од када су, после Нове године, сва три досадашња фонда пензијског почела да раде као један, јединствени, стварно је лакше за све нас јер више не морамо да размишљамо коме припадамо и где треба да идемо. Добро је и то што ми, с ове стране реке (Земун, Нови Београд, Сурчин), све своје послове у вези пензијског и инвалидског осигурања можемо да завршавамо на Новом Београду и не морамо да идемо у Немањину, као до сада. Јесте да се о томе доста причало и писало, али ми ваљда ипак нисмо то све баш добро разумели, тако да се још догађа да се прошетамо тамо где не треба, да би нам рекли где сада треба да идемо да завршимо свој посао. Зато мислим да није на одмет да нас и у овом листу, али и путем других средстава јавног информисања, још мало упућујете у то где ко сада територијално припада, док се не навикнемо. Јер, ево, мени се прошле недеље десило да сам отишао у Немањину, по навизи, да би ми тамо рекли да од сада све могу да завршим много ближе, ту на Новом Београду. Шта ћете, на све се треба навићи, па и на оно што је боље.

Поздрав,
С. Милић, Земун

Радују се дружењу

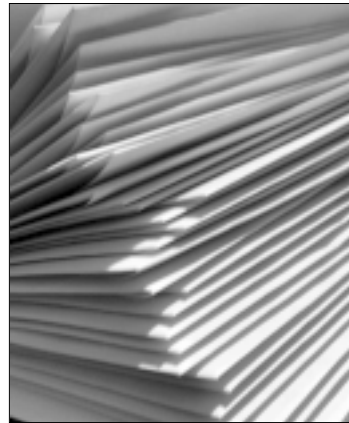

Излет у Станишиће, Република Српска

Љишки пензионери једва чекају први у месецу да би се у 18 часова састали и «прочешљали» многобројне занимљиве теме. Кажу да их сваки тренутак проведен у дружењу разгаљује и испуњава «душу и срце». Посебно их веселе излети на којима, осим што упознају многе знаменитости наше прелепе земље, имају прилику да се међусобно боље упознају и допишу нове странице у властитим књигама сећања. Непрестано се труде да увећају своје чланство. За досад постигнуто најзахвалнији су руководству своје општинске организације. А нису ретки гости ни на локалној телевизији «Јаста» чији програм допире до сваког села овог подручја.

Пензионери Љига

ГЛАС ОСИГУРАНИКА, 15. ФЕБРУАР 2008.

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,
Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pioz.org.yu

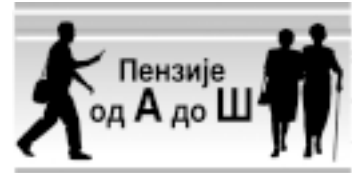
Гужва у Штедионици

Сви знамо, а и читам више пута, да највећи број пензионера прима своје пензије преко текућих код Поштанске штедионице. А сем када се прима пензија, Београђани за све што треба урадити око рачуна морају да иду у главну, ону у 27. марта (често идем, али још нисам запамтила ново име ове улице). Тамо је увек неописива гужва, чека се дуго на ред јер ми смо старији људи и када дођемо на шалтер све морамо полако, па то траје. Зато предлажем да надлежни размисле да отворе још неко овакво место у граду, а не да се сви гурамо на једном, правимо гужву, стварамо нервозу и себи и другима, посебно млађима, па и радницима за шалтером.

Надам се да ће неко прочитати и размислити о овоме.

Поштовање,

Н. Милошевић, Београд

Геријатрија

је наука о медицинским карактеристикама и значају старења и старости. Она је део геронтологије и део медицине. Американац Игњац Нашер сматра се родоначелником геријатрије. Он је 1905. године геријатријом назвао специјалну грану медицине која се бави здрављем и лечењем старих људи.

Геронтологија

је наука о старости и старењу. Она изучава велики број различитих аспеката индивидуалног старења као и његове последице, пре свега економско-социјалног карактера.

Годишњи лични коефицијент

представља однос укупне зараде осигураника, односно основице осигурања (по нашим прописима почев од 01. јануара 1970. године), за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину. Овај коефицијент се користи за израчунавање пензије (пензијске надокнаде) конкретног осигураника.

(Извор: «Речник појмова из пензијског осигурања», аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА КОРИШЋЕЊЕ ПОЛОВИНЕ ИНВАЛИДСКЕ ПЕНЗИЈЕ

Право на половину инвалидске пензије имају инвалиди рада који су без своје кривице остали без посла, односно корисници привремене накнаде који су ову накнаду остварили као незапослени инвалиди рада, по прописима који су били на снази до 9. 4. 2003. године.

Уколико је затечени износ привремене накнаде био већи од обрачунате половине инвалидске пензије, наставило се са исплатом затеченог износа привремене накнаде, која се није усклађивала. Истовремено се усклађивала половина инвалидске пензије која се није исплаћивала до тренутка када, усклађивањем, достигне затечену привремену накнаду. То практично значи да ће ови корисници примати увек исти износ до тренутка када се привремена накнада изједначи са усклађиваном половином инвалидске пензије, а затим ће наставити да им се исплаћује усклађена половина инвалидске пензије, са даљом тенденцијом раста.

Према првобитном тексту закона важећем од 9. 4. 2003. године, ови корисници су имали право на исплату половине инвалидске пензије до остваривања неког другог права из пензијског и инвалидског осигурања, а затеченог износа привремене накнаде најдуже до 9. 4. 2008. године. Међутим, ограничење исплате до 9. 4. 2008. године брисано је законским изменама од 1. 1. 2006. године, тако да ће се стечена права исплаћивати све до стицања неког другог права из пензијског и инвалидског осигурања (на пример, инвалидске, старосне или породичне пензије).

Корисници ове пензије који су за време радног века радили на пословима на којима се стаж рачуна са увећаним трајањем, свакако би требали да провере могућност стицања права на старосну пензију због повољнијег рачунања, односно тзв. снижења старосне границе, такође по измењеним прописима од 1. 1. 2006. године.

СУДИЈЕ ПОРОТНИЦИ И СТАЖ

Велибор Нешић – Зајечар: У Вашем листу сам прочитао да особе које су биле поротници имају право да им се то призна у пензијски стаж. Ја сам, као инвалидски пензионер, био поротник од 1960. до 1981. године. У филијали у Зајечару су ми рекли да ми је потребан неки уговор, али ми немамо никаква документа јер смо бирани на зборовима бирача.

Одговор: Посао судије поротника се признаје као рад на привременим и повременим пословима. Привремени и

повремени послови се као стаж признају тек од 1. 1. 1997. године тако да се време када сте Ви обављали те послове не признаје у пензијски стаж. Осим тога, по Закону о раду нема могућности склапања уговора о привременим и повременим пословима са инвалидским пензионерима, већ само са старосним, што значи да сада Ви не бисте ни могли да обављате посао судије поротника. Такође, треба напоменути да се овај стаж признаје само под условом да је за то време плаћен допринос за ПИО.

ВИ ПИТАТЕ «ГЛАС ОСИГУРАНИКА» ОДГОВАРА

*Весна Вићентијевић,
Сектор за односе са јавношћу*

БИТАН ДАТУМ ПЕНЗИОНИСАЊА

Миодраг Ђорђевић – Врање: Молим Вас да испитате да ли сам имао право обрачуна ПИО доприноса за осам месеци 2005. године (јануар-август) или ми је то право закинуто. С обзиром да се радни век професора завршава 31. августа а не 31. децембра, уплаћени ПИО допринос у износу од 50-500 динара није обрачунат за период јануар-август 2005. године. Имам ли право по новом закону на обрачун или повраћај износа уплаћеног ПИО доприноса за 8 месеци 2005. године?

Одговор: У 2005. години када сте Ви пензионисани, текућа година у којој се иде у пензију није улазила у пензијски основ. Међутим, ових осам месеци је признато у радни стаж и на тај начин утиче на висину пензије. Нема никакве могућности за повраћај уплаћеног доприноса, а ни за обрачун пензије по прописима који су ступили на снагу 1. 1. 2006. године јер датум пензионисања одређује и примену прописа. Вама је пензија правилно одређена по прописима у моменту пензионисања.

АДВОКАТУРА У ПЕНЗИЈИ

Драган В. – Београд: Након остваривања старосне пензије од 1. 1. 1997. године, са пензијским стажом од 40 година, од почетка 1998. године три године сам се бавио адвокатуром и измирио све државне дажбине. Да ли по том основу имам право на поновно одређивање пензије, а ако имам, да ли би ми пензија и била повећана. Ако немам то право, да ли имам право на повраћај уплаћених доприноса по основу адвокатске делатности и коме да се за то обратим.

Одговор: Као старосни пензионер Ви сте могли да се запослите, односно да обављате самосталну делатност и по том основу остварите нов износ старосне

пензије. За време обављања самосталне делатности могли сте нормално да примате стечену старосну пензију. С обзиром да сте адвокатску делатност окончали пре 2003. године када је ступио на снагу нов закон о ПИО, пропустили сте могућност остваривања права на нов износ пензије по старим прописима. Овако, сада можете поднети захтев за утврђивање новог износа пензије по чл. 257 Закона о ПИО. Из искуства, овако утврђен нов износ пензије требало би да буде повољнији од пензије коју већ примате независно од тога што имате већ утврђених 40 година стажа осигурања, тј. пуну пензију. Саветујемо да што пре поднесете захтев (законске одредбе можете прочитати у Службеном гласнику Републике Србије 34/03; 85/05).

ИЗ MEMЛBИВИХ ЗАПИСА: ЉУБАВНИ ЈАДИ МИНЕ КАРАЦИЋ (2)

Хватање последњег воза

Деценију после неуспеле веридбе Вукове мезимице са руским племићем Флором Огњевим, уследио је брак са професором београдског лицеја болешљивим Алексом Вукомановићем, па ће удавача за само годину и по постати и супруга и мајка и – удовица

Тридесетогодишња сликарка, списатељка и пијанисткиња, кћи **Вука Караџића**, пропустила је много лепих прилика (једна је био и песник **Бранко Радичевић**), па јој је било остало да хвата – последњи воз за удају.

Тим **Мининим** љубавним јадима били су, свакако, заокупљени и брижни родитељи **Ана** и Вук. Нема довољно података како је дошло до одлуке да за зета узму болешљивог професора београдског лицеја **Алексу Вукомановића** (1826-1859), иначе братанца кнегиње **Љубице**, жене **Милоша** и мајке **Михаила Обреновића**.

Алекса је свима био добро познат јер је као зналац, осим старословенског, и других језика већ дуже био ваљан саветник Вука о томе колико вреде стари рукописи, новчићи и иконе, те колико се смеју платити, будући да се Вук Караџић добрано помагао препродајом старина из српских цркава, које је прибављао преко попова и калуђера. Неколико пута нашли су се у Вуковом асортиману и веома ретки примерци и из Хиландара, како се види из његове преписке...

Било како било, тек венчање је Вук био изненадно заказао за 12. јули на Петровдан 1857. у шабачкој цркви. Ни овај

Вуков син Димитрије

посао, међутим, није ишао без трзавица: Алекса пише Вуку 23. јула (дакле, рок је већ прекорачен) да је потребно да **«Мина прво пређе у наш Закон»**,

јер је крштена као католикиња; а ваљало је прибавити још некакве потврде, па је венчање тек после преласка у православље, и уписа у матичну књигу рођених новог имена **Милица**, обављено 28. маја 1858. године. Све је било веома скромно. Младожења је имао 32, а млада две године мање. Заједнички живот започели су у кући свекрве, чији је други син живео у родном селу Савинац, недалеко од Горњег Милановца.

Наредна преписка између Беча и Београда породице Караџић обиловала је јадиковкама због беспарице. Некако је тих дана Вук био купио некакве њиве и ливаде код Тршића, а плодова још није било...

Мину је сачекао суров однос свекрве, која није уз снаху добила никакав мираз, иако је њезино чедо било професор лицеја, еј!

Већу је муку, међутим, младенцима причињавала Алексина озбиљна болест очију, тако да је био готово ослепео после десетак месеци. Има записаних сећања да он није, као такав, ни видео сина **Јанка**, чије је рођење надживео само неколико месеци...

Милица, или Мина, и сама болешљива, с дететом које још није било начинило ни прве кораке, већ је опоменула да се они морају селити из свекрвине куће. Убрзо јој је умро Алекса, у новембру 1859. године, па је остала удовица са 31 годином и с дететом које још није било ни проходило...

Вратила се у Беч, те догледала изнемоћалог оца Вука и нешто живљу мајку Ану. Сина Јанка, јединца, свршеног официра, нажалост Мина је надживела: умрла је у Бечу 1894. године и тамо сахрањена, одакле су њезине кости касније пренете у Савинац и сахрањене поред мужа Алексе.

Станимир Божанић

Пошто Алекса не плаћа кирију...

«Зачудићеш се кад сазнаш да сам остала сасвим сама – пише Мина оцу Вуку Караџићу из Београда у Беч 2. августа 1858. године – јер је Алекса јутрос рано отишао на село, где мора присуствовати некој братовљевој судској парници.

Само после два сата, по Алексином одласку, у собу ми је ступила свекрва, спремна за пут, говорећи – остај Мина с Богом, идем ја у Беч – колико сам се изненадила да то није рекла ни свом сину. Иде у Беч, како ми рече, кнезу Михаилу да издејствује потврду да кућа припада само њој, и да јој је поклоњена за њезино издржавање, па Алекса мора, пошто не плаћа кирију, да се исели како би је она могла другима издати. Знаш да ствар другачије стоји, па ме интересује какву ће вест да донесе...»

Овим речима Мина се изјадала оцу, јер је њезин Алекса већ био тешко болестан. Неколико дана касније свекрва се вратила, али не из Беча, већ из Букурешта...

Из прошлог века

Неки судови имају атрибуте музеја. Чувају нерешене предмете из прошлог века.

Многа наша села су као нетакнута природа. У њих одавно људска нога није крочила.

Гојко Јанковић

Рад је створио човека

Све сам стекао поштеним радом: инфаркт, чир на желуцу...

Рад је створио човека. А онда сам тог човека срео на бироу за незапослене.

Горан Докна

У лављој кожи

Не прекидајте ме, ионако једва састављам крај с крајем!

Паразит је, али у лављој кожи.

Слободан Добрић

(М. ВЕЛИЧКОВИЋ)

МОЛИМ ЗА РЕЧ

Све теже је преживети до краја месеца. Какви смо баксузи сад нам баш улете и фебруар с једним даном више.

Ушли смо у преступну годину. Преступа има у привреди, економији и спорту.

Допринос за пензијско осигурање повећан је за 10 одсто, на основу повећања зарада. Али, кад треба кориговати пензије, држава рачуна само на трошкове живота.

Дејан Патаковић

Лековите мисли

Не можемо да нађемо ни једног нерадника. Нису на својим радним местима.

Плакао је за послом. После су плакали они који су га примили!

Да ли је пресипање из шупљег у празно технолошки процес?

Млади лако нађу излаз. Незгодно је што их ретко ко пушта на улаз.

Инсајдери ми личе на криминалце. После дуго година – пропевају.

Душан Старчевић

РЕКЛИ СУ О...

БРАКУ

Брак је нешто за шта се човек каје, било да га склопи или не склопи.

Сократ

Несрећне бракове не ствара недостатак љубави, него недостатак пријатељства.

Карлајт

Добро отвори очи кад се жениш, а после их затвори.

Шекспир

Несугласице у браку најчешће почињу кад жена превише говори, а муж премало слуша.

Тувим

Брак из рачуна је заједница двоје људи који никада не могу рачунати једно на друго.

О Хенри

Срећан брак данас сачињавају троје. Муж, жена и телевизор.

Бухвалд

Брак је лутрија у којој мушкарац ставља на коцку своју слободу, а жена своју срећу.

Саган

Брак и макарони добри су једино када су врући.

Италијанска пословица

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5		6	■	7	8	9	10	11	12
13						■	14	15	■	16			
17						■	18		19	■	20		
21						■	22			23		■	
24				■	25							■	26
27			■	28						■	29		
	■	30								■	31		
32	33				■	34			■	35			
36				37		■	38		■	39			
40							■	41					

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: проја, гладовање, сатана, оператер, тропари, сварити, имарети, етан, н, стан, Саратов, си, тен, б, кик, р, Лај, ат, меланом, лала, м, село, Аромуни, еротика, Драгана, новатори, Арарат, аналитика, траса.

Р. Јовичић